

O‘ZBEKISTON AYOLLAR HUQUQLARI VA GENDER TENGLIGI

*O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Xalqaro jurnalistika fakulteti 1 -kurs talabsi
AXIZ 2403 Isomiddinova Ruhsora Muhiddin qizi*

Kirish

O‘zbekiston so‘nggi yillarda ayollar huquqlari va gender tengligini ta‘minlash borasida sezilarli islohotlarni amalga oshirib, xalqaro miqyosda e‘tirof etilmoqda. 2024–2025 yillarda bu boradagi yutuqlar va muammolarni tahlil qilish, mamlakatning gender tenglik sohasidagi holatini yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlarni ko‘rib chiqish zarur.

Xalqaro reytinglardagi o‘zgarishlar

- **Global Gender Gap Index 2024:** Jahon iqtisodiy forumi tomonidan e‘lon qilingan ushbu hisobotga ko‘ra, O‘zbekiston 146 ta mamlakat orasida 0.681 ball bilan 108-o‘rinni egalladi. Ta‘lim darajasi bo‘yicha 0.990 ball bilan yaxshi natija ko‘rsatgan
- **Gender tenglik va boshqaruv indeksi (GEGI) 2024:** Ushbu reytingda O‘zbekiston 72.8 ball to‘plab, 52-o‘rinni egalladi. Bu natija mamlakatni Markaziy Osiyoda eng yuqori o‘ringa olib chiqdi
- **Ayollar, biznes va qonun indeksi:** Jahon bankining ushbu reytingida O‘zbekiston 82.5 ball bilan gender tengligini ta‘minlash borasida eng katta yutuqlarga erishgan beshta davlat qatoriga kirdi.

Islohotlar va yutuqlar

- **Ta‘lim sohasida:** Oliy ta‘lim muassasalarida tahsil olayotgan ayollar soni 6 barobar ko‘payib, talabalarning yarmidan ortig‘ini ayollar tashkil etmoqda
- **Davlat boshqaruvida:** Ayollarning davlat boshqaruvidagi ulushi 35 foizga ko‘tarildi.
- **Mehnat va tadbirkorlikda:** Ayollar tadbirkorligi 37 foizga oshdi, yuz minglab ayollar kasb-hunar va tadbirkorlikka o‘qitildi
- **Ayollarni himoya qilish:** Ayollarni zo‘ravonlikdan himoya qilish maqsadida maxsus ilovalar va ishonch telefonlari ishga tushirildi.

Muammolar va kelajakdagi yo‘nalishlar

- **Ijtimoiy stereotiplar:** Ayollarni uy-ro‘zg‘or va parvarish ishlariga jalb qilish bo‘yicha an‘anaviy qarashlar gender tengligini rivojlantirishga to‘sqinlik qilmoqda.

- **STEM sohalarida ishtirok:** Ayollarni ilm-fan, texnologiya, muhandislik va matematika (STEM) sohalariga jalb qilishda gender tengligi bo'yicha muvozanatni ta'minlash zarur.
- **Ayollarni rahbarlik lavozimlariga tayyorlash:** Ayollarni rahbarlik lavozimlariga tayyorlash va ularning siyosiy ishtirokini oshirish bo'yicha dasturlarni kengaytirish talab etiladi.

Xulosa

O'zbekiston ayollar huquqlari va gender tengligi sohasida sezilarli yutuqlarga erishgan bo'lsa-da, ijtimoiy stereotiplar, STEM sohalarida ishtirok va rahbarlik lavozimlarida ayollar sonini oshirish kabi muammolar mavjud. Ushbu masalalarni hal qilish uchun davlat, jamiyat va xalqaro tashkilotlar hamkorligida kompleks chora-tadbirlar zarur.